

KLAGANDE OCH MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län

MOTPART OCH KLAGANDE

Rob Engström AB, 556067-8624

Ombud: Advokat Tomas Marcusson och biträdande jurist Amanda Busby

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 26 februari 2021 i
mål nr 14712-20, se bilaga A

SAKEN

Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Kammarrätten bifaller Länsstyrelsen i Stockholms läns överklagande och bestämmer sanktionsavgiften till 8,5 miljoner kronor.
 2. Kammarrätten avslår Rob Engström AB:s överklagande.
-

YRKANDEN M.M.

Länsstyrelsen yrkar att kammarrätten fastställer länsstyrelsens beslut och anser att Rob Engström AB:s överklagande ska avslås. Länsstyrelsen vidhåller det som förts fram tidigare och gör bl.a. följande tillägg.

Försvårande omständigheter

Länsstyrelsens utredning visar att sådana försvårande omständigheter som avses i 7 kap. 13 § första stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, PTL, föreligger och ska vägas in vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek. Att så är fallet framgår även av länsstyrelsens beslut. Av specialmotiveringen till 7 kap. 13 § första stycket PTL framgår att där angivna omständigheter är typiskt sett relevanta och kan påverka valet av ingripande i både förmildrande och försvårande riktning (prop. 2016/17:173 s. 554 f). Av förarbeten framgår även att i 7 kap. 13 § PTL angivna omständigheter endast är exemplifierande (prop. 2016/17:173 s. 411).

De försvårande omständigheter som med stöd av 7 kap. 13 § första stycket PTL ska beaktas är varaktigheten av överträdelserna, att de överträdelser som begåtts till övervägande del varit synnerligen allvarliga samt att samtliga överträdelser har legat inom bolagets kontroll. En närmare redogörelse för de försvårande omständigheterna följer nedan.

Av länsstyrelsens utredning framgår att bolaget under hela tillsynsperioden helt saknat den allmänna riskbedömning av verksamheten och samtliga verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer som krävs enligt penningtvättsregelverket. Överträdelserna, som innebär att bolaget helt saknat åtgärder för motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism, har pågått under i vart fall ca 2,5 år.

Bolaget får enligt PTL inte utföra enstaka transaktioner eller etablera och upprätthålla affärsförbindelser om tillräcklig kundkännedom inte uppnåtts. I avsaknad av verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer har bolaget överhuvudtaget inte haft förutsättningar för att kunna bedöma vad som är tillräcklig kundkännedom. Bolaget har därför inte heller kunnat göra en bedömning om bolagets produkter inte utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, eller i vart fall kunnat upptäcka och förhindra sådan verksamhet om kunden ägnar sig åt det. Bolaget har således i strid med förbudet i PTL genomfört hundratals transaktioner. De uppgifter som bolaget inhämtat om sina kunder har inte någon koppling till den allmänna riskbedömningen eller dokumenterade och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer då sådana saknats helt i verksamheten.

Storleken på de belopp som bolaget tagit emot kontant från de granskade kunderna samt antalet transaktioner som bolaget genomfört med dessa kunder bedöms vara uppseendeväckande, i synnerhet då samtliga transaktioner genomförts i fullständig avsaknad av åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. De nu aktuella överträdelserna har helt legat inom bolagets kontroll, något annat har inte heller hävdats från bolagets sida. Den omständigheten att bolaget drivit verksamhet som löper hög risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism samtidigt som bolaget tydligt visat fullständig likgiltighet gällande penningtvättsregelverket under tillsynsperioden talar i försvårande riktning.

Länsstyrelsen anser vidare att bolaget till följd av ovan angivna överträdelser fått ökade intäkter i verksamheten. De nu aktuella överträdelserna har möjliggjort ekonomiska aktiviteter som varit förbjudna samtidigt som bolaget undgått de kostnader som annars skulle uppstå för bolagets regelefterlevnad. Bolagets bristande efterlevnad har således inneburit fördelar för bolaget jämfört med konkurrenter som följt penningtvättsregelverket och därigenom lagt både tid och resurser på att efterleva regelverket.

Bolagets överträdelser har av förvaltningsrätten bedömts vara systematiska. Systematiska överträdelser är en sådan omständighet som enligt 7 kap. 11 § tredje stycket PTL gör att länsstyrelsen får förelägga verksamhetsutövaren att upphöra med den tillsynspliktiga verksamheten. Ett sådant föreläggande är länsstyrelsens skarpaste ingripande.

Sammantaget menar länsstyrelsen att det finns sådana försvårande omständigheter som avses i 7 kap. 13 § första stycket PTL och att överträdelserna har varit systematiska. Dessa omständigheter ska beaktas när sanktionsavgiftens storlek bestäms.

Sanktionsavgiften ej proportionerlig, effektiv och avskräckande

Den av förvaltningsrätten fastställda sanktionsavgiften understiger hälften av det maximala belopp som länsstyrelsen har möjlighet att besluta om. Av domskälen går inte att utläsa vilka omständigheter som lagts till grund för sänkningen av sanktionsavgiften. Samtidigt är bolaget, enligt förvaltningsrättens bedömning, extra utsatt för riskerna att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och har till följd av konstaterade överträdelser löpt en markant ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Med beaktande av detta och med hänsyn till att sanktionsavgiftens storlek bör stå i proportion till överträdelsens allvarlighet, kan en sanktionsavgift om 5 miljoner kronor inte anses proportionerlig.

I förarbeten till PTL anges att uttalanden i prop. 2013/14:228 kan tjäna till ledning bland annat vad gäller omständigheter som ska vara styrande vid beslut om sanktioner (prop. 2016/17:173 s. 411). I dessa förarbeten, vilka avser kreditinstitut och värdepappersföretag, anges att sanktionsavgifter för juridiska personer ska kunna uppgå till 10 procent av företagets totala årsomsättning under det föregående räkenskapsåret, eller, i de fall beloppen går att fastställa, upp till två gånger den vinst som erhållits eller upp till två

gångar de kostnader som undvikits till följd av regelöverträdelsen. Förvaltningsrätten har beslutat att det aktuella bolaget ska betala en sanktionsavgift som endast utgör 3 procent av bolagets totala årsomsättning och endast ca 1,6 procent av den omsättning som bolaget haft under delar av tillsynsperioden, vilket synes vara i nederkant sett till de överträdelser som begåtts. Den av länsstyrelsen beslutade sanktionsavgiften om 8,5 miljoner kronor, som utgör ca 5 procent av bolagets totala årsomsättning, bedöms vara inom ramen för det som får anses vara proportionerligt.

Rob Engström AB yrkar i första hand att kammarrätten undanröjer länsstyrelsens beslut och i andra hand att kammarrätten bestämmer sanktionsavgiften till 5 000 kr eller ett annat belopp som kammarrätten finner skäligt men som är lägre än 5 miljoner kr. Bolaget anser att länsstyrelsens överklagande ska avslås. Bolaget vidhåller det som förts fram i förvaltningsrätten och tillägger bl.a. följande.

Systematiska överträdelser

Det finns inte sådana brister i bolagets efterlevnad av penningtvättregelverket som förvaltningsrätten bedömt. Det är ostridigt i målet att bolaget inhämtat namn, adress och kontaktuppgifter samt granskat pass/ID-handling och noterat personnummer eller passnummer i kundkorten för de kunder som länsstyrelsens granskning avsett. Bolaget har även haft anställd butikspersonal med ursprung i samma länder som bolagets kunder i syfte att säkerställa att bolagets anställda ska kunna kommunicera med kunderna på deras modersmål och skapa sig god kännedom om kunderna. Bolaget har även kontrollerat att dess kunder inte har hemvist i så kallade högriskländer. Bolaget har alltså vidtagit åtgärder för kundkännedom inom ramen för sitt arbete för att minska riskerna att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Länsstyrelsen har heller inte vid något tillfälle före beslutet om sanktionsavgift informerat bolaget om att det inte fullgjort några av sina skyldigheter. Därtill kommer att bolaget redan

vid länsstyrelsens tillsynsbesök upplyste om att bolaget arbetade för att successivt minska den kontanta försäljningen. Sedan juni 2020 bedriver bolaget inte heller någon försäljning som inkluderar hantering av kontanter varför bolaget avregistrerat sig från Bolagsverkets register mot penningtvätt. Bolaget bestrider därmed att det ska ha begått systematiska överträdelser av bestämmelserna i PTL.

Val av ingripande

I förarbetena till PTL anges att ingripande i regel bör ske genom ett föreläggande om rättelse vid pågående överträdelser (se prop. 2016/17:173 s. 404). Länsstyrelsen borde rätteligen ha ingripit genom att meddela ett föreläggande att göra rättelse. Vidare anser bolaget att man underlättat länsstyrelsens tillsyn i sådan väsentlig utsträckning att det ska beaktas i förmildrande riktning vid valet av ingripande i enlighet med 7 kap. 13 § andra stycket PTL. Bolaget har självmant tillhandahållit länsstyrelsen omfattande dokumentation som länsstyrelsen inte tidigare hade tillgång till, bl.a. beträffande de granskade kundakterna och bolagets verksamhet. Detta bör enligt bolaget beaktas i förmildrande riktning vid valet av ingripande.

Sanktionsavgiftens storlek

Bolaget instämmer i förvaltningsrättens bedömning att det inte föreligger några försvårande omständigheter. De omständigheter som länsstyrelsen menar ska beaktas i försvårande riktning har dessutom beaktats av förvaltningsrätten vid fastställandet av sanktionsavgiftens storlek. Vidare framgår det inte av förarbetena vad som är att bedöma som en lång tidsperiod enligt 7 kap. 13 § första stycket PTL. Det finns heller ingen vägledning i praxis. Att länsstyrelsens tillsyn avsett en lång tidsperiod bör dock inte läggas bolaget till last eftersom bolaget inte haft möjlighet att påverka omfattningen av tillsynen.

Vad som avses med graden av ansvar enligt 7 kap. 13 § första stycket PTL framgår inte av vare sig lagtexten eller förarbetena till PTL. Bolaget bedömer dock att det som avses är huruvida överträdelserna föranletts av uppsåt eller av grov oaktsamhet och inte huruvida överträdelserna legat inom eller utanför verksamhetsutövarens kontroll. Till exempel borde det kunna beaktas i försvårande riktning om en verksamhetsutövare medvetet tar emot pengar som härrör från brottslig verksamhet och underlåter att efterleva bestämmelserna i PTL för egen vinnings skull. Att de påstådda överträdelserna legat inom bolagets kontroll torde dock inte vara en omständighet som i sig talar för en högre grad av ansvar. Således bör omständigheten inte heller beaktas i försvårande riktning vid fastställandet av sanktionsavgiftens storlek.

När det gäller bolagets ekonomiska ställning kan det konstateras att förvaltningsrätten inte har gjort någon som helst utredning. Enligt bolaget är det uppseendeväckande att förvaltningsrätten anger att sanktionsavgiften är proportionerlig i förhållande till bolagets ekonomiska ställning utan att domstolen gjort någon utredning eller bedömning av denna.

Det kan i sammanhanget noteras att förvaltningsrätten samma dag som domen i det nu aktuella målet meddelades även avgjorde ett annat mål med liknande omständigheter (Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 26 februari 2021 i mål nr 16674-20). I målet gjorde förvaltningsrätten bedömningen att det med beaktande av bolagets ekonomiska ställning och de överträdelser som hade begåtts var proportionerligt att bolaget ålagts att betala en sanktionsavgift om 2,2 miljoner kronor. Detta trots att bolaget i det målet hade en högre årsomsättning under räkenskapsåret 2018 än bolaget i det här målet. Vid en jämförelse mellan sanktionsavgifterna i de båda målen är det inte proportionerligt att bolaget i det här målet ålagts att betala en sanktionsavgift som uppgår till 5 miljoner kronor.

Av förarbetena till PTL framgår vidare att sanktionsavgiftens storlek ska stå i relation till verksamhetsutövarens storlek och omsättning (prop. 2016/17:173 s. 403 f.). Vid bedömningen av bolagets finansiella ställning är det således inte bara dess omsättning som ska beaktas utan även verksamhetens omfattning. Varken länsstyrelsen eller förvaltningsrätten har beaktat att bolagets verksamhet består av en enskild butik och att bolaget utgör ett familjeföretag med få anställda, dvs att det är en begränsad verksamhet. Med beaktande av detta är en sanktionsavgift som uppgår till 5 miljoner kronor oproportionerligt hög. I sammanhanget kan hänvisas till Kammarrätten i Jönköpings dom den 4 december 2020 i mål nr 3333-19. I domen anger kammarrätten att det måste beaktas att bestämmelsen i PTL om maximal sanktionsavgift på en miljon euro riktar sig mot flera verksamheter, vilka kan ha en betydligt större omsättning än det i målet aktuella bolaget Casino Cosmopol AB. Enligt kammarrätten var det därför nödvändigt att ställa det högsta beloppet för sanktionsavgift i relation till övriga aktörer som är skyldiga att iaktta reglerna i PTL. Det kan nämnas att Casino Cosmopol AB under 2017 hade en årsomsättning om ca 1,1 miljard kronor, dvs. en betydligt högre omsättning än bolaget under motsvarande räkenskapsår.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Överträdelser av penningtvättregelverket

Vad gäller förutsättningarna för ingripande enligt PTL och valet av ingripande gör kammarrätten inte någon annan bedömning än den som förvaltningsrätten har gjort. Kammarrätten anser att bolaget har begått systematiska och allvarliga överträdelser av bestämmelserna i 2–6 kap. PTL. Bolaget har därigenom löpt en markant ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Frågan som kammarrätten därefter ska pröva är sanktionsavgiftens storlek.

Sanktionsavgiftens storlek

Eftersom det inte går att fastställa den vinst som bolaget har gjort till följd av överträdelserna ska sanktionsavgiften fastställas till ett belopp i kronor som inte är lägre än 5 000 kr men inte högre än 1 000 000 euro. I bedömningen av avgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 7 kap. 13 § och till bolagets finansiella ställning (7 kap. 16 § PTL).

Förvaltningsrätten har bedömt att länsstyrelsens utredning inte visar att det finns några försvårande omständigheter. Länsstyrelsen menar dock att myndighetens utredning visar att det finns sådana försvårande omständigheter som avses i 7 kap. 13 § första stycket PTL som ska vägas in vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek.

I förarbetena till PTL anges att de angivna omständigheterna i lagtexten endast är exemplifierande (prop. 2016/17:173 s. 411). Utgångspunkten för bedömningen är att alla relevanta omständigheter ska beaktas. I 7 kap. 13 § första stycket PTL anges omständigheter som typiskt sett är relevanta och som kan påverka valet av ingripande i både förmildrande och försvårande riktning (prop. 2016/17:173 s. 555 f). Som en allmän utgångspunkt bör sanktionsavgiften stå i proportion till överträdelsens allvarighet (prop. 2016/17:173 s. 556). Sanktionsavgiftens storlek ska också stå i relation till verksamhetsutövarens storlek och omsättning (prop. 2016/17:173 s. 403 f.).

Av ovan angivna förarbeten framgår alltså att sådana omständigheter som anges i 7 kap. 13 § första stycket PTL, bl.a. hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått, typiskt sett är omständigheter som kan beaktas i både förmildrande och försvårande riktning.

Som ovan konstaterats bedömer kammarrätten att bolagets överträdelser varit systematiska och allvarliga. Överträdelserna har vidare pågått under en

längre tid. Till skillnad från förvaltningsrätten beaktar kammarrätten detta i försvarande riktning vid fastställandet av sanktionsavgiftens storlek.

Bolaget har åtminstone under länsstyrelsens tillsynsperiod den 1 augusti 2017–10 december 2019 genomfört hundratals transaktioner med kontanta medel. Transaktionerna har avsett mycket höga belopp. Under perioden 1 augusti 2017–9 december 2020 tog bolaget, enligt egna uppgifter, emot cirka 36,8 miljoner kronor kontant. Bolaget har inte haft någon allmän riskbedömning och har uppgett att bolaget aldrig har gjort någon bedömning av hur verksamhetens produkter kan användas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har också vid länsstyrelsens besök uppgett att bolaget saknar rutiner och riktlinjer och att det inte ålegat dem utan polisen att göra en bedömning av hur verksamhetens produkter kan användas. Länsstyrelsens tillsynsperiod har omfattat cirka 2,5 år och överträdelserna har pågått under hela den perioden. Att bolaget saknat en allmän riskbedömning och underlåtit att sätta sig in i innebörden och att följa de regler som har väsentlig betydelse för verksamheten framstår som ren likgiltighet i förhållande till de skyldigheter bolaget haft. Detta utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket, särskilt mot bakgrund av att bolaget bedrivit en verksamhet som typiskt sett är utsatt för risk att utnyttjas för penningtvätt och terrorism. Det som bolaget har fört fram som förmildrande omständigheter saknar betydelse för bedömningen när det gäller bolagets skyldighet att följa gällande regelverk. Det har inte kommit fram några omständigheter som kan beaktas i förmildrande riktning.

Under räkenskapsåret 1 maj 2017–30 april 2018 uppgick bolagets årsomsättning till cirka 150 miljoner kronor. Under räkenskapsåret 1 maj 2018–30 april 2019 uppgick årsomsättningen till cirka 165 miljoner kronor. Sanktionsavgiften ska stå i proportion till överträdelsens allvarlighet och i relation till verksamhetsutövarens storlek och omsättning. Det kan med hänsyn till vad som har kommit fram om

överträdelsens allvarlighet och bolagets finansiella ställning anses proportionerligt att fastställa sanktionsavgiften till den av länsstyrelsen beslutade avgiften 8,5 miljoner kr. Länsstyrelsens överklagande ska därför bifallas och bolagets överklagande avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Pär Hemmingsson
kammarrättsråd
ordförande

Anna Lönnestav
kammarrättsråd

Susanne Ericson
kammarrättsråd
referent

Fanny Camling
föredragande jurist

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Avdelning 30

DOM
2021-02-26
Meddelad i Stockholm

Mål nr
14712-20

KLAGANDE

Rob Engström AB, 556067-8624

Ombud: Advokat Tomas Marcusson och biträdande jurist Amanda Busby

MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2020-06-10, bilaga 1

SAKEN

Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten ändrar det överklagade beslutet endast på så sätt att sanktionsavgiften bestäms till 5 000 000 kronor.

Dok.Id 1305411

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: avd30.fst@dom.se https://www.domstol.se/forvaltningsratten-i-stockholm/	-	måndag–fredag 08:00–16:00

YRKANDEN M.M.

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade den 10 juni 2020 att Rob Engström AB (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 8 500 000 kr. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Bolaget yrkar i första hand att förvaltningsrätten upphäver länsstyrelsens beslut. I andra hand yrkas att förvaltningsrätten bestämmer sanktionsavgiften till 5 000 kr eller annat lägre belopp som förvaltningsrätten finner skäligt.

Länsstyrelsen anser att överklagandet ska avslås.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Rob Engström AB

Bolaget har utvärderat riskerna för att bolagets verksamhet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Mot bakgrund av de identifierade riskerna har bolaget sammanställt ett antal dokument med rutiner och riktlinjer för bolagets arbete med åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Beträffande samtliga 30 kundakter som länsstyrelsen granskat har bolaget gjort bedömningen att kundrelationerna är förenade med låg risk. Ett av skälen till denna bedömning är att kunderna inte i något fall har haft hemvist i något land som finns upptaget på EU-kommissionens förteckning över tredjeländer med svaga system för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Ingen av kunderna har heller hemvist i något av de länder som finns upptagna på *Financial Action Task Force* s.k. svarta lista.

Ytterligare skäl är att bolagets anställda känner till att kundernas tillgångar härrör från anställningar med höga löner eller näringsverksamhet.

Bolaget har rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder. Dessa beskrivs sammanfattat i bolagets rutiner för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Rutinerna är tydliga, lättillgängliga och möjliga att tillämpa och efterleva i praktiken. Bolaget kontrollerar kundens identitet genom att granska kundens eller, i tillämpliga fall, kundens företrädares ID-handling. Efter genomförd kontroll dokumenteras kundkännedskontrollen genom att person- eller passnummer antecknas. Bolagets anställda ställer frågor om kundens, och dennes familjemedlemmars, politiska ställning för att ta reda på om kunden eller familjemedlemmarna utgör s.k. politiska exponerade personer eller personer i politisk utsatt ställning. Om en kund vill betala kontant så frågar bolaget om kontanternas ursprung. Bolagets anställda har informerats om att rutinerna och riktlinjerna ska tillämpas samt att transaktionerna inte ska genomföras om tillräcklig kundkännedom inte föreligger. Bolaget motsätter sig därför länsstyrelsens bedömning att bolaget skulle ha brustit i sin skyldighet att vidta åtgärder för kundkännedom. Trots detta har bolaget vidtagit ytterligare åtgärder för att förbättra sina åtgärder för kundkännedom. Vidare har bolaget dels en personuppgiftspolicy som finns publicerad på bolagets hemsida, dels ett dokument med sammanställd information om GDPR. Dessa dokument utgör bolagets dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende bolagets åtgärder för behandling av personuppgifter.

Bolagets verkställande direktör har ett övergripande ansvar för bolagets regelefterlevnad. Ansvaret omfattar även bolagets åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Därtill ska ekonomiansvarig inom bolaget löpande kontrollera bokförda transaktioner och påtala eventuella oegentligheter. Rutiner för hur anställda ska gå tillväga för att anmäla misstänkta oegentligheter framgår av bolagets rutiner för åtgärder mot

penningtvätt och finansiering av terrorism. Där framgår att bolaget ska neka transaktioner vid misstänkt penningtvätt och att det finns en skyldighet att rapportera misstänkt penningtvätt till Finanspolisen. Det är bolagets uppfattning att det har rutiner och riktlinjer för intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser samt att bolaget har allokerat ansvaret för att se till att dessa rutiner och riktlinjer efterlevs.

Länsstyrelsen påstår att sanktionsavgift ska utdömas mot bakgrund av att länsstyrelsen bedömer att de påstådda överträdelserna inte är ringa. Bolaget noterar dock att länsstyrelsen, vid överträdelser mot penningtvättsreglerna, får ingripa genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom beslut om sanktionsavgift.

Länsstyrelsen har sålunda haft en valmöjlighet. När det finns flera ändamålsenliga åtgärder att välja mellan ska den minst ingripande åtgärden väljas. Länsstyrelsen motiverar sitt val av ingripande bl.a. med att myndigheten bedömer att bolaget saknat rutiner och riktlinjer för att motverka risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta är dock felaktigt.

Länsstyrelsen påstår vidare att bolaget inte har upphört med överträdelserna sedan den anmäls eller påtalats. Detta utan att redovisa några bevis eller skäl för påståendet. De överträdelser som länsstyrelsen menar att bolaget gjort sig skyldigt till har upphört efter länsstyrelsens granskning av bolaget. Bolaget har även varit behjälpligt under länsstyrelsens granskning genom att tillhandahålla efterfrågade dokument och ge länsstyrelsen tillträde till bolagets lokaler. Detta ska beaktas i förmildrande riktning vid valet av ingripande.

Vidare står Sanktionsavgiften inte i proportion till bolagets ekonomiska förhållanden eller till allvarligheten av de påstådda överträdelserna. Det kan nämnas att länsstyrelsen gjort bedömningen att det inte är möjligt att

fastställa vinsten som bolaget har gjort till följd av överträdelserna. Länsstyrelsen anger trots detta, utan att redovisa någon grund för bedömningen, att den vinst som bolaget gjort till följd av överträdelserna säkerligen uppgår till miljontals kronor. Länsstyrelsen borde avstå från att göra grundlösa antaganden när myndigheten är medveten om att den inte kan fastställa den vinst som bolaget gjort.

Av förarbetena till lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, PTL, framgår att sanktionsavgiften ska fastställas till ett belopp mellan 5 000 kr och en miljon euro när det inte är möjligt att fastställa den vinst som en verksamhetsutövare har gjort till följd av en överträdelse (prop. 2016/17:173 s. 403). Mot bakgrund av att länsstyrelsen bestämt sanktionsavgiften till ett belopp i det högre spannet borde det kräva en tydlig, och väl underbyggd, redogörelse för hur länsstyrelsen kommit fram till beloppet. Någon sådan redogörelse finns dock inte, vare sig i det överklagade beslutet eller i länsstyrelsens yttrande. Länsstyrelsen tycks endast ha baserat beslutet om sanktionsavgiftens storlek på bolagets omsättning och den påstådda allvarligheten av de påstådda överträdelserna. Länsstyrelsen har inte presenterat något stöd för att dessa omständigheter ska resultera i att sanktionsavgiften fastställs till 8 500 000 kr.

Sanktionsavgiften – om någon sådan över huvud taget ska utdömas – borde fastställas till ett belopp som är proportionerligt vid en bedömning enligt 7 kap. 16 § PTL. Detta innebär att beloppet ska stå i proportion till hur allvarlig överträdelsen är, hur länge överträdelsen pågått, vilka skador som uppstått, graden av ansvar, bolagets finansiella ställning och om bolaget snabbt upphört med överträdelsen sedan den påtalats av länsstyrelsen.

Vid en bedömning av omständigheterna i detta fall kan det konstateras att det föreligger flera förmildrande omständigheter som borde beaktas till förmån för bolaget vid beslut om sanktionsavgiftens storlek. Bolaget har

vidtagit mer omfattande åtgärder inom ramen för sitt arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism och i samarbete med en extern konsult tagit fram nya rutiner och riktlinjer. Det kan även konstateras att varken bolagets finansiella ställning eller de påstådda överträdelserna är av sådan art att det är motiverat med en sanktionsavgift i det övre spannet.

Länsstyrelsen har underlåtit att genomföra en erforderlig proportionalitetsbedömning vid beslutet om utdömmande av sanktionsavgift mot bolaget. Det eftersträvande ändamålet hade kunnat uppnås med mindre ingripande åtgärder, t.ex. genom att meddela ett vitesföreläggande. Det klargörs i fjärde penningtvättsdirektivet¹ att det måste finnas en spännvidd mellan vilka sanktioner och åtgärder som kan åläggas verksamhetsutövare som omfattas av regelverket för att sådana sanktioner och åtgärder ska kunna anpassas till verksamhetsutövarnas storlek, egenskaper och verksamhet. En sådan ordning är nödvändigt med beaktande av att penningtvättsregelverket är tillämpligt på företag inom flera olika sektorer som bedriver verksamhet av olika art och omfattning samt med olika grad av risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Det ovan innebär att det proportionerliga hade varit att länsstyrelsen i första hand hade förelagt bolaget att, vid vite, vidta rättelse i de delar som länsstyrelsen ansåg att fel begåtts i. Om det skett hade rättelse vidtagits, vilket också visas av att bolaget anlitat extern expertis för att bistå med att säkerställa att bolaget uppfyller penningtvättsregelverket. Om rätten skulle anse att en sanktionsavgift trots allt ska utgå ska den under alla förhållanden vara i det lägre spannet för att vara proportionerlig.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen vidhåller att någon allmän riskbedömning i enlighet med kraven enligt penningtvättsregelverket inte genomförts och upprättats under granskningsperioden.

Av PTL framgår att verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer för sina åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt behandling av personuppgifter. Övriga rutiner och riktlinjer ska likväl finnas i verksamheten enligt penningtvättsregelverket. Att, såsom bolaget gjort, sätta ihop en pärm med informationsmaterial från myndigheter, handledningar från branschorganisationer och utskrifter av lagstiftning m.m. uppfyller inte kraven som ställs på verksamhetsutövare i penningtvättsregelverket.

Vad gäller kundkännedom ska kunders riskprofiler bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och bolagets kännedom om kunden. Bolaget saknade således förutsättningar för att bedöma kundens riskprofil då bolaget inte hade genomfört och upprättat någon allmän riskbedömning under tillsynsperioden. Bolaget har inte heller kommit in med något underlag som visar att uppgifterna om bolagets kunder har inhämtats i syfte att uppnå tillräcklig kundkännedom. Bolaget är skyldigt att dokumentera och bevara dokumentationen som avser kundkännedomsåtgärder som vidtagits i syfte att uppnå tillräcklig kundkännedom. Det kan även tilläggas att de omständigheter som kan tyda på låg respektive hög risk som framgår av PTL utgör indikatorer och är inte uttömmande. Det vidhålls att bolaget inte bedömt den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen och att bolagets kunder inte tilldelats riskprofiler.

Bolaget har fört fram att länsstyrelsen påstår att bolaget inte har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats. Det ska här framhållas att bolaget under platsbesöket uppgav att det inte åligger bolaget, utan polisen att göra en allmän riskbedömning och att bolaget inte ser någon anledning till att avveckla kontanthantering. Bolaget har inte visat att det är angeläget att uppfylla de skyldigheter som ställs på verksamhetsutövare enligt penningtvättsregelverket. Oaktat detta kan sanktionsavgift bli aktuellt även i sådant fall då verksamhetsutövaren har rättat sin överträdelse innan myndigheten hinner meddela ett föreläggande.

I sitt yttrande har bolaget fört fram att det i förarbetena till PTL anges att föreläggande om rättelse i regel bör ske vid pågående överträdelser medan sanktionsavgift bör aktualiseras om överträdelsen upphört. Det ska här framhållas att det inte finns något hinder att besluta om sanktionsavgift även vid pågående överträdelser.

Som framgår av beslutet bedöms bolaget inte uppfylla kraven i penningtvättsregelverket i någon del. De konstaterade överträdelserna kan inte anses som ringa då de har ökat risken för att bolagets verksamhet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det kan även noteras att det av bolagets allmänna riskbedömning som upprättats den 1 mars 2020, dvs. efter granskningsperioden, framgår att bolagets residualrisk för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt utgör medelhög risk. Bedömningen i beslutet styrks således även av bolagets nya egna riskbedömning som upprättats efter granskningsperioden.

Slutligen har bolaget fört fram att sanktionsavgiften inte är proportionerlig i förhållande till bolagets ekonomiska förhållanden eller till allvarligheten av de påstådda överträdelserna. Avsaknaden och bristerna i bolagets rutiner och riktlinjer för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism utgör en grund för sanktionsavgift och påverkar därmed sanktionsavgiftens

storlek. Även om bolaget inte hade genomfört en enda kontanttransaktion hade överträdelser av penningtvättsregelverket avseende de rutiner och riktlinjer bolaget är skyldigt att ha i verksamheten föranlett ingripande genom beslut om sanktionsavgift och därmed vägts in vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek. Kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, motsvarande 5 000 euro eller mer, borde därför inte ha genomförts, då bolaget inte hade vidtagit åtgärder som krävs för att uppnå tillräcklig kundkännedom. Bolaget hade inte heller vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom vid etablering av affärsförbindelser. Bolaget hade således, trots att de inte uppnått tillräcklig kundkännedom, inte iakttagit det förbud som gäller enligt penningtvättsregelverket.

I fråga om bolagets ekonomiska förhållanden kan det konstateras att bolaget under en del av tillsynsperioden haft en nettoomsättning på sammanlagt cirka 315 miljoner. Den nu beslutade sanktionsavgiften utgör således endast cirka 2,7 procent av den totala nettoomsättningen under del av tillsynsperioden. Bolagets soliditet uppgår dessutom till 56–59 procent. Bolaget bedöms således ha en stark finansiell ställning. Sammantaget bedömer länsstyrelsen att sanktionsavgiften om 8 500 000 kr är proportionerlig i förhållande till både bolagets finansiella ställning och de konstaterade överträdelserna.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Har bolaget begått överträdelser av penningtvättsregelverket?

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, PTL, syftar till att förhindra att finansiell verksamhet och annan

näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Lagen gäller för fysiska och juridiska personer som driver bl.a. yrkesmässig handel med varor, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av den genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer (1 kap. 1 § och 2 § första stycket 15 PTL).

Kapitel 7 i PTL tillämpas i fråga om tillsyn över och ingripande mot verksamhet som avses i bl.a. 1 kap. 2 § första stycket 15 (7 kap. 1 § första stycket PTL).

Tillsynsmyndigheten får ingripa mot en verksamhetsutövare som överträder en bestämmelse i 2–6 kap. PTL eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen (7 kap. 10 § PTL).

En verksamhetsutövare ska göra en bedömning av hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker (allmän riskbedömning). Vid den allmänna riskbedömningen ska det särskilt beaktas vilka slags produkter och tjänster som tillhandahålls, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som föreligger. Hänsyn ska också tas till uppgifter som kommer fram vid verksamhetsutövarens rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner samt till information om tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar (2 kap. 1 § PTL).

Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga.

Riskbedömningen ska utformas så att den kan ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Den allmänna riskbedömningen ska dokumenteras och hållas uppdaterad (2 kap. 2 § PTL).

En verksamhetsutövare ska bedöma den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen (kundens riskprofil). Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden (2 kap. 3 § PTL).

En verksamhetsutövare ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt för behandling av personuppgifter. Rutinerna och riktlinjerna ska fortlöpande anpassas efter nya och förändrade risker för penningtvätt och finansiering av terrorism. Rutinernas och riktlinjernas omfattning och innehåll ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek, art och riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism som identifierats i den allmänna riskbedömningen (2 kap. 8 § PTL).

Av förarbetena till PTL framgår bl.a. att verksamhetsutövaren ska ha riskbaserade och verksamhetsanpassade regler för hur bolaget ska fullgöra kraven i PTL och hantera de olika situationer och bedömningar som uppkommer vid tillämpningen av nu aktuellt regelverk. De verksamhetsanpassade rutinerna och riktlinjerna ska ge tydliga och detaljerade handlingsregler och således vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara för att kunna hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning (se prop. 2016/17:173 s. 212 ff. och 515).

En verksamhetsutövare ska ha rutiner för att säkerställa lämpligheten hos anställda samt se till att anställda får relevant utbildning för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt lagen (2 kap. 13-14 §§ PTL).

I kapitel 3–6 PTL framgår vilka hänsyn som ska tas i rutinerna och riktlinjerna för kundkännedom, övervakning och rapportering, behandling av personuppgifter och för intern kontroll.

Förvaltningsrättens bedömning

Det är ostridigt i målet att bolaget bedriver verksamhet som omfattas av PTL och därmed står under länsstyrelsens tillsyn. Frågan i målet är om bolaget ska betala sanktionsavgift till följd av överträdelser av penningtvättsregelverket.

Förvaltningsrätten konstaterar att bolaget bedriver försäljning av exklusiva armbandsur som är en typ av verksamhet som är utsatt för en risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Förvaltningsrätten konstaterar vidare att om bolaget bedriver sådan verksamhet som omfattas av PTL, så omfattas hela verksamheten av penningtvättsregelverket, och inte endast den del som avser kontanthandel. Detta får till följd att det ska finnas tillämpbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för hela verksamheten och inte endast för den del som avser kontanthandel, därmed kan överträdelser av PTL ske även om verksamheten inte mottagit eller utbetalt några kontanter.

I kommunikeringen med länsstyrelsen och i inlagor till förvaltningsrätten har bolaget förklarat vilka rutiner bolaget har, och på vilket sätt man bedömer eventuella risker i verksamheten. Förvaltningsrätten anser att dessa uppgifter i huvudsak har varit allmänt hållna och det har saknats en

systematisk genomgång av de olika faktorer som särskilt ska beaktas enligt 2 kap. 1 § PTL. Vidare framgår det av utredningen i målet att bolaget, i vart fall under tillsynsperioden, helt saknat en dokumenterad, uppdaterad och för verksamheten utformad allmän riskbedömning. Avsaknaden av en dokumenterad och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning utgör en överträdelse av penningtvättsregelverket.

Utifrån den allmänna riskbedömningen ska rutiner och riktlinjer upprättas för att förebygga samt motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Dessa rutiner och riktlinjer ska omfatta:

- åtgärder för kundkännedom,
- övervakning och rapportering,
- behandling av personuppgifter, och
- intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser.

Rutinerna och riktlinjerna för åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt behandling av personuppgifter ska vara skriftliga och utvärderas löpande, minst en gång per år.

Bolaget har i denna del hänvisat till en pärm som, enligt bolaget, innehåller bolagets rutiner och riktlinjer för att minska risken för att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Förvaltningsrätten anser att den typen av informationsmaterial och handledningar från myndigheter och branschorganisationer som återfinns i pärmen inte kan ersätta kraven på dokumenterade och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer.

Förvaltningsrätten konstaterar att bolaget, i avsaknad av en allmän riskbedömning, saknat förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Av handlingarna i målet framgår dock att bolaget över huvud taget inte haft några dokumenterade och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för åtgärder

för kundkännedom samt övervakning och rapportering. Förvaltningsrätten anser inte heller att de redogörelser som bolaget har gjort i kommunikeringen med länsstyrelsen eller till domstolen visar att man haft rutiner och riktlinjer i praktiken som kan verka i förmildrande riktning. Här har förvaltningsrätten särskilt beaktat det som framgår av de stickprovskontroller som länsstyrelsen har gjort av bolagets kundakter. Bolaget har t.ex. inte beaktat förbud mot att ingå och upprätthålla affärsförbindelser och utföra enstaka transaktioner när bolaget inte haft tillräcklig kundkännedom eller adekvata rutiner och riktlinjer inom området.

Bolaget har fört fram att bolaget haft dokumenterade rutiner och riktlinjer för sina åtgärder för behandling av personuppgifter, dels genom en personuppgiftspolicy som finns publicerad på bolagets hemsida, dels genom ett dokument med sammanställd information om GDPR. I samband med överklagandet har bolaget kommit in med två dokument till stöd för detta. De inkomna dokumenten är inte daterade och har inte lämnats in till länsstyrelsen under tillsynsärendet. Handlingarna är vidare tillsynes framtagna för att uppfylla bolagets åtagande gentemot sina kunder och inte för att uppfylla kraven på behandling av personuppgifter enligt PTL. I avsaknad av en allmän riskbedömning kan dock oavsett inte heller dessa dokument uppfylla kraven som ställs på rutiner och riktlinjer för behandling av personuppgifter. Bolaget ska vidare ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll. I avsaknad av en allmän riskbedömning har bolaget även saknat förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för intern kontroll. Det har inte kommit fram något i målet som ger anledning till en annan bedömning i denna del. Slutligen framgår att det saknas rutiner för lämplighetsprövning av anställda samt utbildning av de anställda.

Förvaltningsrätten bedömer därmed, i likhet med länsstyrelsen, att avsaknaden av riskbedömningar, rutiner och riktlinjer medför att bolaget

begått systematiska överträdelser av bestämmelserna i kap. 2–6 PTL. Sammanfattningsvis utgör detta en allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Förvaltningsrätten anser att bolaget därigenom löpt en markant ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen har således haft skäl att ingripa gentemot bolaget.

Val av ingripande

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Vid en överträdelse som avses i 7 kap. 10 § PTL får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom beslut om sanktionsavgift (7 kap. 11 § första stycket PTL).

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar. I försvårande riktning ska det bl.a. beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse. I förmildrande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten (7 kap. 13 § PTL).

Vid pågående överträdelser bör ett föreläggande om rättelse i regel tillgripas. Det finns dock inget hinder att istället besluta om en sanktionsavgift vid pågående överträdelser (se prop. 2016/17:173 s. 404). Däremot, om överträdelsen har upphört, kan föreläggande om rättelse inte användas (se prop. 2016/17:173 s. 404 och 553).

I specialmotiveringen till 7 kap. 13 § PTL anges bl.a. att utgångspunkten är att alla relevanta omständigheter ska beaktas. Det anges bl.a. omständigheter som typiskt sett är relevanta och som kan påverka valet av ingripande i både förmildrande och försvårande riktning. Det fastslås även att i förmildrande riktning ska beaktas om verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning och om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Det bör krävas att verksamhetsutövaren självmant för fram viktig information som tillsynsmyndigheten inte redan förfogar över, och att verksamhetsutövaren snarast upphör med överträdelsen (prop. 2016/17:173 s. 555).

Förvaltningsrätten bedömning

Förvaltningsrätten har ovan konstaterat att bolaget systematiskt har överträtt bestämmelser i PTL. Vad gäller den fullständiga avsaknaden av en dokumenterad allmän riskbedömning och avsaknaden av rutiner och riktlinjer kan överträdelserna inte bedömas vara annat än allvarliga och konsekvent förlöpande. Detta bekräftas också vid granskningen av länsstyrelsens stickprovskontroller av över 30 kundakter hos bolaget. De aktuella bristerna bedöms ha inneburit en markant ökad risk för att bolagets verksamhet ska utsättas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bolaget har inte försvårat länsstyrelsens utredning och det framgår inte annat än att det har varit behjälpligt sedan tillsynen inleddes. Detta talar i någon mån i förmildrande riktning för bolaget. Förvaltningsrätten anser dock att det inte har kommit fram i målet att bolagets samarbete med länsstyrelsen under tillsynsperioden har varit av sådan väsentlig utsträckning att det ska beaktas vid valet av ingripande. Vid en sammantagen bedömning anser förvaltningsrätten att de aktuella överträdelserna är allvarliga och systematiska. Länsstyrelsen har därmed haft skäl för sitt beslut att påföra bolaget sanktionsavgift.

Sanktionsavgiftens storlek

Tillämpliga bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.

Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kr (7 kap. 14 § första och andra stycket PTL).

När sanktionsavgiftens storlek fastställs, ska särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 13 § samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen (7 kap. 16 § PTL).

Förvaltningsrättens bedömning

Vid fastställandet av sanktionsavgiftens storlek ska, förutom bolagets ekonomiska ställning, hänsyn tas till samma omständigheter som anges för val av ingripande enligt 7 kap. 13 § PTL. Som ovan konstaterats bedömer förvaltningsrätten att det är fråga om flera överträdelser av allvarlig karaktär. Förvaltningsrätten delar också länsstyrelsens bedömning att det inte går att fastställa den vinst som bolaget gjort till följd av överträdelserna. Sanktionsavgiften ska då som högst fastställas till ett belopp i kronor motsvarande 1 000 000 euro.

Länsstyrelsens utredning visar inte att det föreligger några försvårande omständigheter som ska beaktas vid fastställande av sanktionsavgiften. Även om bolaget har varit behjälpligt mot länsstyrelsen anser inte förvaltningsrätten att bolaget haft ett sådant aktivt samarbete med

länsstyrelsen att detta ska beaktas som en förmildrande omständighet. Några övriga förmildrande omständigheter har inte heller kommit fram.

Med hänsyn till den verksamhet bolaget bedriver samt överträdelsernas art och omfattning i förening med bolagets ekonomiska ställning anser förvaltningsrätten att sanktionsavgiften bör fastställas till ett högre belopp. (jfr Kammarrätten i Jönköpings avgörande den 4 december 2020 i mål nr 3333-19).

Sanktionsavgiften ska dock vara proportionerlig i förhållande till bolagets ekonomiska ställning och till de överträdelser som har begåtts.

Förvaltningsrätten anser inte att det har kommit fram något om bolagets ekonomiska ställning som medför att det finns skäl att beakta denna i förmildrande riktning. Domstolen beaktar även att det rör sig om systematiska överträdelser som pågått över en längre tid i en verksamhet som kan anses vara extra utsatt för riskerna att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Vid en sammantagen bedömning anser förvaltningsrätten att sanktionsavgiften – för att vara proportionell, men samtidigt effektiv och avskräckande – bör sättas ned och fastställas till 5 000 000 kr. Överklagandet ska därför ändras i enlighet med detta.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

Jan Nyrén

Rådman

Nämndemännen Malin Bellander, Mats Cronhamn och Roland K

Gustafsson har också deltagit i avgörandet.

Förvaltningsrättsfiskalen Leo Willman har föredragit målet.

Datum
2020-06-10Beteckning
209-34616-2019Enheten för tillsyn
Helena Remnerud
Mathias Wahlsten
Diana Berkusaite
Mari HolopainenFÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Avdelning 30INKOM: 2020-07-03
MÅLNR: 14712-20
AKTBIL: 3Rob. Engström AB
Drottninggatan 32
111 51 STOCKHOLM

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att Rob. Engström AB, 556067-8624, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 8,5 miljoner (åtta miljoner femhundra tusen) kronor.

Sammanfattning

Bolaget Rob. Engström AB bedriver verksamhet inom försäljning av exklusiva armbandsur i lokaler i centrala Stockholm. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 27 november 2012 och bedriver enligt registret följande verksamhet: kontanthandel, guld och ur.

Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvättsregelverket) under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 10 december 2019.

Granskningen visar att bolaget inte uppfyller kraven som ställs på verksamhetsutövare i penningtvättsregelverket i någon del. Bolaget saknar rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således inte vidtagit några åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och inte heller beaktat förbud mot att ingå eller upprätthålla en affärsförbindelse eller utföra enstaka transaktion. Bolaget har därigenom löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bedömningen efter genomförd granskning är att bolagets överträdelse av penningtvättsregelverket har medfört nämnvärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelse av

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

penningtvättsregelverket till övervägande del är av synnerligen allvarlig art. Överträdelsena i efterlevnad av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 8,5 miljoner kronor.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig handel med varor där det kan antas att det, nu eller framöver, betalas ut eller tas emot kontanter på belopp som uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Det kan vara en enstaka transaktion eller flera transaktioner som har ett samband och tillsammans når upp till 5000 euro.²

Av förararbetena till lagen (2017:639) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt. Konsumtion av lyxvaror är vanligt förekommande när vinster från brottslig verksamhet omsätts.³ En stor del av brottsvinsterna når aldrig banksektorn utan konsumeras i form av guld, dyra bilar och exklusiva smycken.⁴ De illegala pengarna möter vid konsumtionen en rad olika branscher inom handels- och tjänstesektorn, som bland annat omfattar juvelerare och urmakare. Lyxkonsumtionen förekommer främst av statusskäl och som ett led i kapitalinvestering.⁵ Syftet med penningtvättslagen är att förhindra att bland andra kontanthandlare⁶ inom handelssektorn utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.⁷

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 27 november 2012 och bedriver enligt registret följande verksamhet: kontanthandel, guld och ur. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättslagen och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism i enlighet med penningtvättsregelverket. En sådan verksamhet står under Länsstyrelsens tillsyn.

Länsstyrelsen har den 10 juli 2019 förelagt bolaget att inkomma med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som följer av penningtvättsregelverket. Bolaget förelades även att inkomma med en förteckning över bolagets samtliga kontanta transaktioner som utförts under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 juni 2019. Av förteckningen skulle följande information framgå: kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress,

² 1 kap. 2 § första stycket punkten 15 penningtvättslagen.

³ Prop. 2016/2017:173 ”Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” s. 195.

⁴ Brottsförebyggande rådets rapport från 2011 om rapportering och hantering av misstänkta transaktioner i samband med penningtvätt (Brå 2011:4) och Brottsförebyggande rådets rapport från 2015 om penningtvätt och annan penninghantering (Brå 2015:22).

⁵ Brå 2015:22 s. 60.

⁶ Fysiska och juridiska personer som handlar med varor till den del verksamheten avser försäljning mot kontant betalning som uppgår till minst ett belopp som motsvarar 5 000 euro.

⁷ 1 kap. 1 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

bosättningsland samt eventuell verklig huvudman. Därtill förelades bolaget att inkomma med information om beslut och dokumentation avseende alla genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats och som inte rapporterats till Finanspolisen under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 juni 2019.

Bolaget inkom med handlingar i ärendet den 30 augusti 2019. Länsstyrelsen genomförde ett platsbesök hos bolaget på Drottninggatan 32 i Stockholm den 10 december 2019. Vid platsbesöket begärde Länsstyrelsen att få ta del av utvalda kundakter. En del av den begärda dokumentationen lämnades över till Länsstyrelsen senare samma dag. Övrig begärd dokumentation inkom bolaget med den 9 mars 2020, efter kompletteringsföreläggande. Länsstyrelsen har den 3 februari 2020 skickat ut det protokoll som upprättats med anledning av platsbesöket vilket bolaget bemötte genom ett yttrande som inkom den 9 mars 2020.

Av bolagets yttrande över protokollet framgår bland annat att bolaget per den 1 mars 2020 har tagit fram en allmän riskbedömning och *Instruktion rutiner och riktlinjer* som underlag för det pågående arbetet med att förbättra verksamhetens rutiner och riktlinjer enligt penningtvättsregelverket. Bolaget räknar med att dessa rutiner ska vara på plats inom en skälig tid. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget till yttrandet har bifogat en allmän riskbedömning av verksamheten och *Instruktion rutiner och riktlinjer*. Länsstyrelsens granskning avser dock perioden den 1 augusti 2017 till och med den 10 december 2019. Granskningsperioden upphörde den 10 december 2019 i och med platsbesöket. Den allmänna riskbedömning och *Instruktion rutiner och riktlinjer* som upprättats per den 1 mars 2020 bedöms därför inte av Länsstyrelsen inom ramen för detta ärende.

Motivering till beslutet

Bolagets allmänna riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.⁸ Riskbedömningen ska vara dokumenterad⁹ och utvärderas årligen.¹⁰ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt

⁸ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁹ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

¹⁰ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55).

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.¹¹

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har inom ramen för den allmänna riskbedömningen av verksamheten bedömt att den väsentliga risken med verksamheten är att denna blir utsatt för rån eller stöld. Detta eftersom bolaget bedriver försäljning av i huvudsak armbandsur.

Under platsbesöket uppgav bolaget sammanfattningsvis följande angående den allmänna riskbedömningen. Bolaget har aldrig gjort en bedömning av hur verksamhetens produkter kan användas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget anser att det är långsökt att en kund skulle kunna köpa en klocka som ett led i penningtvätt. Därtill anser bolaget att det inte åligger dem, utan polisen, att göra en sådan bedömning. Bolaget har inte heller gjort någon bedömning av verksamhetens kunder, produkter, distributionskanaler, geografiska och verksamhets specifika aspekter. Bolaget anser inte att det finns någon större risk för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism varför risken bedöms som låg.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget under den granskade perioden inte har bedömt hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, det vill säga gjort en allmän riskbedömning. Syftet med en sådan bedömning är att besvara frågan om och hur bolagets produkter kan användas för att till exempel dölja medels samband med brott eller brottslig verksamhet.

Någon bedömning eller beskrivning av vilka risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga avseende verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och verksamhets specifika omständigheter har inte gjorts av bolaget. Bedömning och analys av hur de olika faktorerna kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker saknas. I den allmänna riskbedömningen ska även information om tillvägagångssätt och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnat om penningtvätt och finansiering av terrorism vägas in. Omfattningen av den allmänna riskbedömning ska bestämmas med hänsyn till bolagets storlek och art samt de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga.

Bolaget har inte gjort allmän riskbedömning och saknar därmed insikt om hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har inte heller kunnat redogöra för den allmänna riskbedömningen under platsbesöket.

Länsstyrelsen bedömer att avsaknad av den allmänna riskbedömningen av verksamheten utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna

¹¹ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska således skapas utifrån en relevant, uppdaterad och verklighetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har inte genomfört någon allmän riskbedömning av verksamheten under den granskade perioden. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning.¹²

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har inte redogjort för eller gett in några rutiner och riktlinjer för bedömning av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Länsstyrelsens bedömning är att sådana inte funnits i bolaget och att bolagets kunder inte tilldelas riskprofiler. Riskkvalificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög, som kunden ska placeras. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomståtgärder som krävs för att hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen riskkvalificering och att åtgärderna för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund. Länsstyrelsens bedömning, med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler, är att bolaget genom att inte tilldela sina kunder riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹³ Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara

¹² 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

¹³ 2 kap. 8 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierats i den allmänna riskbedömningen.¹⁴

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas (i) när en affärsförbindelse¹⁵ etableras om det då är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer, (ii) när kunder vidtar transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer eller (iii) vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp om 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har ett samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst 5 000 euro.¹⁶

Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder¹⁷ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna¹⁸ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art. Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förväntas agera inom ramen för affärsförbindelsen. En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motivera risken som kan förknippas med kunden.¹⁹ Den löpande uppföljningen innebär också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.²⁰

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.²¹ Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk. Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsåtgärder.

¹⁴ Prop. 2016/17:173 s. 213.

¹⁵ 3 kap. 4 § penningtvättslagen.

¹⁶ 3 kap. 6 § penningtvättslagen.

¹⁷ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

¹⁸ 3 kap. 7-8 §§, 10-12 §§ penningtvättslagen.

¹⁹ 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

²⁰ 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

²¹ Prop. 2016/17:173 s. 248.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomåtgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.²²

Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.²³ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.²⁴

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätthålla en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta för att verksamhetsutövaren ska kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kundrelationen och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²⁵

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets yttrande under rubrik *Rutiner och riktlinjer att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism* framgår följande. Bolagets kunder är i huvudsak privatpersoner, företrädesvis utländska medborgare som besöker Sverige. Det första mötet sker genom att kunden kommer in i butiken för att titta på och eventuellt köpa ett armbandsur. Bolagets kunder faktureras varför kunden lämnar sitt namn, adress, personnummer eller passnummer, telefonnummer och e-postadress. Fakturering sker oavsett hur köpet betalas. Bolagets kunder betalar i de flesta fall med kreditkort men kontant betalning kan förekomma.

Under platsbesöket uppgav bolaget att de inte har några rutiner eller riktlinjer eller formulär för hur de lär känna sina kunder. Bolaget skapar ett kundkort där information om kundens namn, personnummer, passnummer och adress dokumenteras. Även kontroll av identitetshandling utförs. Uppgifterna dokumenteras elektroniskt i ett datasystem. Någon kopia på identitetshandling tas i regel inte av bolaget.

Bolaget uppgav även att frågor om affärsförbindelsens syfte och art inte ställs vid etablering av en affärsförbindelse eller försäljning av en klocka. Någon kontroll och undersökning avseende om kunden eller företrädaren är att betrakta som politiskt exponerad person (PEP), nära anhörig eller känd medarbetare till PEP

²² 2 kap. 15-16 §§ penningtvättslagen.

²³ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

²⁴ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

²⁵ 3 kap. 1 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

utförs inte. Bedömning av om en kund kommer från ett högriskland sker inte heller.

Frågor om vart kundens kontanter kommer ifrån ställs endast ibland av bolaget. Kundens svar dokumenteras inte. Bolaget anser inte att de behöver ställa frågor eller inhämta underlag om medels ursprung. Detta eftersom bolaget vet var kunderna jobbar, vad de gör och har löpande kontakt med många av kunderna, även de utländska. Några frågor om kundens ekonomiska förutsättningar för att köpa en produkt ställs inte. Anledningen till att frågor om pengarnas ursprung och/eller inkomster inte ställs till utländska kunder beror på kulturkrock. Dessutom ser bolaget ingen risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism när en kund är utländsk varför frågor om pengarnas ursprung och/eller kundens inkomster, enligt bolaget, inte är motiverade.

Under platsbesöket visade bolaget en pärm som de haft sedan år 2018. Bolaget uppgav i samband med detta att pärmen kan dammas av när Länsstyrelsen kommer på platsbesök men att det vore bättre om det som stod i pärmen fungerade i praktiken. Enligt bolaget varken läses eller uppdateras handlingarna i pärmen regelbundet.

Av bolagets yttrande över protokollet daterat den 9 mars 2020 framgår bland annat att bolagets medarbetare numera är informerade om att ID-kontroll ska göras och att det oftast finns dokumenterat. Det framgår även att bolaget börjat genomföra fördjupade kundkännedsåtgärder vilket inte skett tidigare. Som tidigare framgått, avser Länsstyrelsens granskning perioden den 1 augusti 2017 till och med den 10 december 2019, varför det bolaget anfört i denna del inte ändrar bedömningen i frågan.

Länsstyrelsen har vid genomgång av kopior av handlingar i pärmen från 2018 som visades under platsbesök konstaterat att denna bland annat innehåller handlingar med rubriken *Kontroll Penningtvätt vid kontantbetalning* och *FARsHandledning för att uppnå kundkännedom*.²⁶ Av det förstnämnda dokumentet som återfinns under fliken *Våra rutiner Penningtvätt* i pärmen framgår att kunden ska kontrolleras mot identitetshandling och personuppgifter noteras samt pass- eller identitetshandlingsnummer fylls i kundformuläret. Bolaget ska fråga om kundens politiska ställning och även om familjemedlemmar. Mot bakgrund av vad som framkommit under platsbesöket förefaller bolaget inte känna till att detta dokument finns i pärmen. Länsstyrelsen bedömer att de åtgärder för kundkännedom som framgår av dokumentet inte är tillräckliga i enlighet med vad som krävs enligt penningtvättsregelverket. Därtill konstaterar Länsstyrelsen att, till skillnad från vad som framgår av dokumentet, kontrollerar bolaget inte om kunden är PEP, nära anhörig eller känd medarbetare till PEP.

Vad gäller *FARsHandledning för att uppnå kundkännedom* som återfinns under fliken *FAR-underlag för kontroll* i pärmen bedömer Länsstyrelsen att denna handledning inte utgör bolagets rutiner och riktlinjer för kundkännedom.

²⁶ FAR är branschorganisation för revisorer, redovisningskonsulter, skatterådgivare, lönekonsulter och specialister.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

Innehållet i den nämnda handledningen bedöms därför inte inom ramen för detta ärende.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget under tillsynsperioden har saknat rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder vilket även bekräftades av bolaget under platsbesöket. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget därmed brustit i att ha dokumenterade rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder under nämnda period.

Länsstyrelsen har inom ramen för stickprovskontroll granskat 30 kundakter. Under platsbesöket uppgav bolaget att de enda dokumenterade uppgifter som finns är uppgifter i kundens kundkort och fakturor för respektive köp. Någon dokumentation av åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom finns inte.

Länsstyrelsens granskning av fakturaunderlag visar att de 30 kunder som granskats har handlat hos bolaget för sammanlagt ca 31 miljoner kronor. Länsstyrelsen har dock inte fått något fakturaunderlag avseende åtta kunder och fakturaunderlaget avseende 11 kunder har inte varit fullständigt. Det totala beloppet som de granskade kunderna har handlat för är med beaktande av ofullständigt fakturaunderlag säkerligen betydligt högre. Det totala beloppet bolaget redovisat betalats kontant av de 30 kunderna uppgår till ca 17,5 miljoner kronor. Antalet transaktioner, såvitt det är känt för Länsstyrelsen utifrån underlaget i ärendet, uppgår till i vart fall 270. Länsstyrelsens granskning av kundakter visar att bolaget inte har vidtagit några kundkännedsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom i något fall. Uppgifterna i kundkortet dokumenteras, enligt bolagets egna uppgifter, med anledning av att samtliga bolagets kunder faktureras.

Länsstyrelsen konstaterar att bolagets syfte med de dokumenterade uppgifterna varit att genomföra transaktionen, inte att uppnå kundkännedom enligt penningtvättsregelverket. Med beaktande av att bolaget säljer högriskprodukter och har kontantintensiva kunder bedömer Länsstyrelsen att den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med granskade kundrelationer är hög. Skärpta kundkännedsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom borde ha vidtagits med hänsyn till risken med respektive kundrelation. Granskningen av kundakter visar att bolaget har varken vidtagit några kundkännedsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom eller iakttagit förbud mot att ingå eller upprätthålla en affärsförbindelse eller utföra enstaka transaktion då tillräcklig kundkännedom inte uppnåtts.

Länsstyrelsen har även noterat att bolaget tar ut *cash fee*, det vill säga en avgift som kunden betalar för att kunna betala kontant hos bolaget.

En sammanställning av de granskade kundakterna och tillhörande transaktionerna framgår av bilaga 2. Länsstyrelsen vill dock särskilt framföra följande gällande ett antal kunder. Som framgått ovan, bedömer Länsstyrelsen att samtliga nedan granskade kunderrelationerna förknippas med hög risk för penningtvätt och finansiering.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

Kund 1. Bolaget har inte lämnat in något fakturaunderlag avseende kund 1. Av bolagets förteckning över kontanta transaktioner för perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 juni 2019 framgår dock att kunden har handlat hos bolaget vid ett (1) tillfälle och att betalningen kontant uppgick till 810 000 kronor. Av kundkortet framgår kundens namn, efternamn, adress och passnummer samt land. Granskningen visar att bolaget inte har vidtagit några kundkännedomsåtgärder enligt penningtvättsregelverket ändock har bolaget genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen finner att beloppet som har betalats kontant är uppseendeväckande högt.

Kund 3. Granskningen av fakturaunderlag visar att kund 3 har genomfört 13 transaktioner under perioden den 8 augusti 2018 till och med den 9 december 2019 för sammanlagt belopp om ca 6,3 miljoner kronor. Fakturaunderlaget avseende perioden är med hänsyn till underlaget som inkommit i ärendet i mars 2020 inte fullständigt. Motsvarande fakturaunderlag för perioden den 1 augusti 2017 till och med den 7 augusti 2018 har inte heller getts in i ärendet. Av bolagets förteckning över kontanta transaktioner framgår dock att kunden har handlat vid ytterligare åtta tillfällen under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 7 augusti 2018. Med hänsyn till detta är det totala belopp som kunden har handlat för hos bolaget säkerligen högre än 7,3 miljoner kronor. Det sammanlagda beloppet som bolaget redovisat betalats kontant uppgår till ca 955 000 kronor och varierar från 10 000 till 300 000 kronor per köptillfälle. Av kundkortet framgår kundens namn, efternamn, adress och passnummer samt land. Länsstyrelsens granskning visar att bolaget inte har vidtagit några åtgärder för kundkännedom enligt penningtvättsregelverket avseende kund 3. Då bolaget haft en etablerad affärsrelation med kunden som haft varaktighet under hela tillsynsperioden bedömer Länsstyrelsen att bolaget även ingått en affärsförbindelse med kund 3, vilket innebär att åtgärder för kundkännedom borde ha vidtagits redan när affärsförbindelsen inleddes eller när det under förbindelsens gång stod klart att mottaget belopp i kontanter inom ramen för affärsförbindelsen uppgick till motsvarande 5 000 euro eller mer. Länsstyrelsen bedömer att det, med hänsyn till antalet transaktioner och storleken på dessa, redan i september 2017 stod klart för bolaget att de ingick en affärsförbindelse med kund 3. Bolaget har trots det inte vidtagit några kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom och, såvitt det är känt för Länsstyrelsen, genomfört i vart fall 21 (13+8) transaktioner med denna kund.

Kund 7. Länsstyrelsens granskning av fakturaunderlag visar att kund 7 har genomfört 41 transaktioner under perioden den 6 april 2018 till och med den 9 december 2019 för sammanlagt ca 6,4 miljoner kronor. Motsvarande fakturaunderlag för perioden den 1 augusti 2017 till och med den 5 april 2018 har inte getts in i ärendet. Med hänsyn till detta är det totala belopp som kunden har handlat för hos bolaget säkerligen högre än 6,4 miljoner kronor. Av bolagets förteckning över kontanta transaktioner för perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 juni 2019 framgår att kunden har genomfört 69 transaktioner. Det sammanlagda beloppet bolaget redovisat betalats kontant uppgår till ca 4,6 miljoner kronor och varierar från 10 000 – 339 000 kronor per köptillfälle.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

Underlaget i ärendet visar även att bolaget har tagit ut en *cash fee*. Av kundkortet framgår kundens namn, efternamn, adress, passnummer och land samt mobilnummer. Kunden förefaller ha identifierat sig med ett utländskt pass, dock anges *svenska* som språk i kundkortet. Av fakturaadress framgår utländsk adress och *Sweden* som land. Länsstyrelsens granskning visar att bolaget inte har vidtagit några åtgärder för kundkännedom enligt penningtvättsregelverket avseende kund 7. Då bolaget haft en etablerad affärsrelation med kund 7 som haft varaktighet under hela tillsynsperioden bedömer Länsstyrelsen att bolaget även ingått en affärsförbindelse med kunden, vilket innebär att åtgärder för kundkännedom borde ha vidtagits redan när affärsförbindelsen inleddes eller när det under förbindelsens gång stod klart att mottaget belopp i kontanter inom ramen för affärsförbindelsen uppgick till motsvarande 5 000 euro eller mer. Länsstyrelsen bedömer att det, med hänsyn till antalet transaktioner och storleken på dessa, redan i mars 2018 stod klart för bolaget att de ingick en affärsförbindelse med kunden. Bolaget har trots det inte vidtagit några kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom och, såvitt det är känt för Länsstyrelsen, genomfört i vart fall 69 transaktioner med kunden.

Kund 16. Granskningen av fakturaunderlag avseende en (1) transaktion visar att kunden har handlat för 956 000 kronor. Av bolagets förteckning över kontanta transaktioner för perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 juni 2019 framgår att köpet har betalats kontant. Av kundkortet framgår kundens namn, efternamn, adress och passnummer samt land. Adressen som anges i kundkortet är utländsk, dock framgår *Sverige* som land och *svenska* som språk. Granskningen visar att bolaget inte har vidtagit några kundkännedomsåtgärder enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen bedömer att beloppet som har betalats kontant är uppseendeväckande högt.

Kund 18. Granskningen av fakturaunderlag avseende en (1) transaktion visar att kunden har handlat för 322 000 kronor. Av bolagets förteckning över kontanta transaktioner för perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 juni 2019 framgår att betalningen kontant uppgår till 148 000 kronor. Av kundkortet framgår kundens namn och efternamn samt att kundens gatuadress/Box är *tourist*, land *Sverige* och språk *svenska*. I fakturan som fakturaadress anges kundens namn, efternamn, *tourist*, *Sweden*. Granskningen visar att bolaget inte har vidtagit några kundkännedomsåtgärder enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen bedömer att beloppet som har betalats kontant är högt i förhållande till gränobeloppet för kundkännedomsåtgärder vid enstaka transaktioner om det inte är frågan om en avvikande eller misstänkt aktivitet eller transaktion. I sådana fall ska skärpta kundkännedomsåtgärder vidtas oaktat beloppsbegränsningar och sättet köpet betalas på.

Kund 30. Granskningen av fakturaunderlag avseende en (1) transaktion visar att kunden har handlat för 1 530 000 kronor. Av bolagets förteckning över kontanta transaktioner för perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 juni 2019 framgår att kunden har delbetalat detta köp genom att 1 514 500 kronor betalats kontant. Av kundkortet framgår kundens namn, efternamn, adress och passnummer samt land. Adressen som anges i kundkortet är utländsk, dock

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

framgår *Sverige* som land och *svenska* som språk. Granskningen visar att bolaget inte har vidtagit några kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen bedömer att beloppet som har betalats kontant är uppseendeväckande högt.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket avseende rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder. Inte heller uppfyller bolaget kraven på att vidta kundkännedomsåtgärder i praktiken. Rutinerna och riktlinjerna ska vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer. Rutinerna och riktlinjerna ska användas för att hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i sin allmänna riskbedömning.²⁷

Underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner och riktlinjer samt vidta kundkännedomsåtgärder, har, enligt Länsstyrelsens bedömning, medfört en ökad risk för att bolaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och med hänsyn till de genomförda transaktionernas art och omfattning, att bolaget genom att inte vidta kundkännedomsåtgärder för såväl enstaka transaktioner som affärsförbindelser i vart fall möjliggjort penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bristerna rörande såväl underlåtenheten att upprätta rutiner som underlåtenheten i att vidta kundkännedomsåtgärder är synnerligen allvarliga.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte har beaktat förbud mot att ingå och upprätthålla affärsförbindelser och utföra enstaka transaktioner om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden. Utredningen i ärendet visar att bolaget trots avsaknad av kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom inte har nekat ett enda köp. Bolaget har således upprätthållit samtliga affärsförbindelser och genomfört samtliga granskade transaktioner utan att ha uppnått tillräcklig kundkännedom. Överträdelser av detta förbud bedömer Länsstyrelsen vara av synnerligen allvarlig art.

Interna rutiner och riktlinjer

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner för att säkerställa lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.²⁸ De interna rutinerna och riktlinjerna ska säkerställa att kontrollen av lämpligheten är proportionerlig i förhållande till

²⁷ Prop. 2016/17:172 s. 212 ff.

²⁸ 2 kap. 13 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

personens arbetsuppgifter och funktion samt den allmänna riskbedömningen av verksamheten.²⁹

Verksamhetsutövaren ska också se till att nu nämnda personer fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt denna lag. Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån de anställdas och uppdragstagarnas arbetsuppgifter och funktioner.³⁰

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.

Verksamhetsutövaren får inte utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.³¹

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har redogjort för hur det säkerställer lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten, om de utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Av redogörelsen framgår att personer som är aktuella för anställning intervjuas vid minst två tillfällen och att referenstagning alltid sker. I undantagsfall har bolaget begärt utdrag ur belastningsregister. Under platsbesöket framgick dock att någon lämplighetsprövning inte görs av bolaget om personen är känd sedan tidigare.

Bolaget har inte redogjort för hur det säkerställer att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten, om de utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism fortlöpande får relevant utbildning och information.

Under platsbesöket framgick att bolaget inte har någon utbildning för personalen avseende penningtvätt och finansiering av terrorism. På morgonmöten informeras dock personalen om att de ska ta passnummer och personnummer samt fråga kunderna vart pengarna kommer ifrån. Nyanställda får samma information om att passnummer och personnummer samt pengarnas ursprung ska efterfrågas genom att gå sida vid sida med en annan anställd. I övrigt tillhandahålls ingen utbildning avseende åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism till personalen. Personalen har i övrigt inte informerats om verksamhetens interna regler, rutiner

²⁹ 2 kap. 7 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁰ 2 kap. 8 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³¹ 2 kap. 15 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

eller instruktioner avseende åtgärder för hur de ska minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Under platsbesöket visade bolaget en pärm som bland annat innehåller aktuell lagstiftning och annan information från Länsstyrelsen som de haft sedan år 2018. Bolaget uppgav i samband med detta att pärmen kan dammas av när Länsstyrelsen kommer på platsbesök men att det vore bättre om det som stod i pärmen fungerade i praktiken.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets rutiner och riktlinjer vad gäller lämplighet hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten, om de utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism inte är tillräckliga. Rutinerna och riktlinjerna säkerställer inte att kontrollen av lämpligheten är proportionerlig i förhållande till personens arbetsuppgifter och funktion samt den allmänna riskbedömningen.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte uppfyller kraven i penningtvättsregelverket vad gäller utbildning av anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Utbildning och information som bolaget är skyldigt att tillhandahålla ska omfatta det gällande penningtvättsregelverket. Utbildningen ska också hjälpa bolagets personal att känna igen och hantera misstänkta transaktioner. Detta förutsätter att bolagets personal har kännedom om verksamhetens allmänna riskbedömning och övriga interna rutiner och riktlinjer som bolaget har upprättat till följd av kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget inte uppfyller kraven i penningtvättsregelverket i denna del. Bolaget har således inte vidtagit några åtgärder för att motverka att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget saknar även rutiner för fysiskt skydd och förbud mot repressalier. I vart fall har ingen redogörelse i frågan lämnats in i ärendet.

Länsstyrelsens bedömning är att bolaget har under den granskade perioden löpt ökad risk för att bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism genom att rutiner och riktlinjer inte upprättats, inte heller har bolaget vidtagit de åtgärder som krävs enligt penningtvättsregelverket.

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.³² Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka

³² 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

misstänkta aktiviteter och transaktioner.³³ Skärpta kundkännedomåtgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.³⁴ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att produkter kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.³⁵ Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras.³⁶

Om verksamhetsutövaren har skälig grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling ska detta rapporteras till Polismyndigheten (Finanspolisen).³⁷

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har inte gett in några rutiner och riktlinjer där det framgår hur de ska övervaka sina pågående affärsförbindelser och enskilda transaktioner i syfte att upptäcka misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism. Av rutinen ska bland annat framgå hur bolaget upptäcker aktiviteter och transaktioner som avviker från vad man har anledning att räkna med och vilka åtgärder som med anledning av detta ska vidtas. Rutinerna och riktlinjerna avseende övervakning och rapportering har inte getts in i ärendet varför Länsstyrelsens bedömning är att sådana inte funnits i bolaget.

Under platsbesöket uppgav bolaget att de inte har något automatiskt system avseende övervakning av misstänkta transaktioner. Någon kontroll eller övervakning sker inte avseende försäljning av klockor mot kontant betalning. Bolaget har aldrig varit i kontakt med Finanspolisen och inte heller rapporterat något då det aldrig funnits en misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Mot bakgrund av det ovan anförda gör Länsstyrelsen bedömningen att bolaget inte har några rutiner och riktlinjer för övervakning och rapportering varför bolaget inte bedöms uppfylla kraven i penningtvättsregelverket. Avsaknad av sådana rutiner och riktlinjer innebär att bolaget har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget förefaller vara av uppfattningen att skyldigheten att utreda avvikelser eller misstänkta aktiviteter och transaktioner gäller endast i fråga om kontant betalning. Länsstyrelsen vill därför särskilt framhålla att kontanthandlare som omfattas av penningtvättsregelverket ska även agera på misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro

³³ 4 kap. 1 § första stycket punkten 1 penningtvättslagen.

³⁴ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

³⁵ 3 kap. 2 §, 3 § första stycket penningtvättslagen.

³⁶ 3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

³⁷ 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter.³⁸ Bolaget är således skyldigt att vidta skärpta kundkännedsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder vid alla kundkontakter när det finns misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta gäller oavsett de undantag eller beloppsbegränsningar som i övrigt gäller för kontanthandlare.³⁹

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till det ovan anförda att överträdelser av bestämmelser avseende övervakning och rapportering är synnerligen allvarliga. Att bedöma av handlingar i ärendet finns det, enligt Länsstyrelsens mening, ett flertal transaktioner som borde ha föranlett bolagets åtgärder med anledning av att transaktionerna kan anses som avvikande eller misstänkta. Bolaget har dock inte vid något fall uppmärksammat avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner och vidtagit skärpta kundkännedsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder för att kunna göra en bedömning om avvikelser eller misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism kan avfärdas eller inte.⁴⁰ Bolaget bedöms därför inte ha vidtagit åtgärder för kundkännedom som krävs även i sådana fall då köpet betalats på annat sätt än med kontanter och även när transaktionen, enstaka eller sådan som kan antas ha samband, understigit gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer. Bolaget har trots det inte iakttagit förbud mot att ingå en affärsförbindelse eller utföra en enstaka transaktion som gäller så länge misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism kvarstår.

Länsstyrelsens bedömning är att bolaget kan ha blivit utnyttjat för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Detta särskilt med hänsyn till att bolaget inte har några rutiner och riktlinjer gällande övervakning och rapportering och transaktionernas storlek och art.

Behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter.⁴¹ Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁴² Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till

³⁸ Prop. 2016/17:173 s. 232.

³⁹ Prop. 2016/17:173 s. 231.

⁴⁰ Prop. 2016/17:173 s. 291.

⁴¹ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁴² 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.⁴³

Länsstyrelsen bedömning

Bolaget har inte gett in några rutiner och riktlinjer avseende behandling av personuppgifter i ärendet. Av bolagets yttrande i denna del framgår att de följer bokföringslagens regler avseende arkivering av redovisningsmaterial.

Under platsbesöket uppgav bolaget att de saknar rutiner för att dokumentera eller bevara handlingar avseende kundkännedom, misstänkta eller avvikande aktiviteter och transaktioner. Uppgifterna om kunderna såsom namn och personnummer samt passnummer sparas av bolaget. Om en kopia av pass har tagits sparas den i kassaboken. Bolaget uppgav att det är svårt att få fram den informationen om kunden i efterhand. Uppgifterna om kunderna sparas enligt bokföringslagen. All kommunikation med kunden sparas dock inte. Bolaget kan inte svara på frågan om hur de gallrar uppgifter om sina kunder.

Länsstyrelsen bedömer att bolaget saknar rutiner och riktlinjer avseende behandling av personuppgifter som bolaget är skyldigt att ha i sin verksamhet enligt penningtvättsregelverket.

Intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁴⁴ När det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art ska verksamhetsutövaren bl.a. utse en ansvarig för regelefterlevnad⁴⁵, en centralt funktionsansvarig⁴⁶ och inrätta en oberoende granskningsfunktion med ansvar för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som syftar till att verksamhetsutövaren ska fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket⁴⁷. Den som är centralt funktionsansvarig ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling uppstår.⁴⁸ När det inte är motiverat att utse funktioner ska verksamhetsutövaren genom sina rutiner och riktlinjer säkerställa att det finns en funktion för regelefterlevnad.⁴⁹ Verksamhetsutövaren ska även tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket.⁵⁰

⁴³ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁴⁴ 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁵ 6 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

⁴⁶ 6 kap. 2 § andra stycket 2 penningtvättslagen.

⁴⁷ 6 kap. 2 § andra stycket 3 penningtvättslagen.

⁴⁸ 6 kap. 2 § tredje stycket och 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁴⁹ 6 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁵⁰ 6 kap. 4 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget ska ha rutiner och riktlinjer avseende intern ansvarsfördelning för att säkerställa att skyldigheterna enligt penningtvättsregelverket fullgörs. Rutinerna och riktlinjerna ska omfatta information om vilken eller vilka funktioner som har utsetts och vem som innehar respektive funktion. De ska också omfatta information hur de interna kontrollerna genomförs för att säkerställa efterlevnaden av penningtvättsregelverket. Oavsett vad verksamhetsutövaren driver för verksamhet ska denne utse en person som ansvarar för verksamhetens regelefterlevnad och interna kontroll samt rapportering till Polismyndigheten (Finanspolisen).

Av ingivna handlingar i ärendet framgår att bolagets VD har en aktiv roll i den dagliga verksamheten och ansvarar för att rutiner följs. Butikens försäljning avslutas dagligen genom ett dagsavslut, då alla transaktioner bokförs. Dagsavslutet görs av särskild utsedd butikspersonal och kontrolleras löpande av ekonomiansvarig. Därigenom har bolaget en tvåhandskontroll av att försäljningstransaktionerna hanteras på rätt sätt.

Under platsbesöket uppger bolaget att de inte har några interna rutiner eller riktlinjer för intern kontroll av regelefterlevnad i verksamheten utan påminner personalen om att de ska ta passnummer, personnummer och fråga om pengarnas ursprung på morgonmöten. Inga kontroller av att personalen har ställt frågor till kunderna görs.

Länsstyrelsens bedömer att redogörelsen avseende bolagets rutiner för dagsavslut inte tar sikte på bolagets skyldigheter vad gäller intern kontroll enligt penningtvättsregelverket. Någon redogörelse för bolagets interna rutiner och anmälningar om misstänkta överträdelser har inte lämnats in i ärendet. Att bolaget saknar dessa rutiner och riktlinjer har även bekräftats av bolaget under platsbesöket. Länsstyrelsen bedömer följaktligen att rutiner och riktlinjer för hur den interna kontrollen avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism sker saknas i bolaget. Länsstyrelsen bedömer också att bolaget saknar rutiner för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkt överträdelse av penningtvättsregelverket. Även rutiner till skydd av anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av bestämmelserna i lagen eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen saknas i bolaget. Länsstyrelsen bedömer att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift.⁵¹

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁵² I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁵³ I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁵⁴

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har brutit när det gäller samtliga delar av penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget inte har upprättat någon allmän riskbedömning av verksamheten. Bolaget har således inte haft någon allmän riskbedömning som kunnat läggas till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även saknat rutiner och riktlinjer för att motverka risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Sammantaget har Länsstyrelsens granskning visat att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket i någon del.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. Överträdelserna av penningtvättsregelverket är till övervägande del synnerligen allvarliga och har pågått under en längre tid. Detta innebär att bolaget har löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, särskilt med beaktande av verksamhetens storlek och art samt den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationer. Den förhöjda risken har förelegat sedan åtminstone den 1 augusti 2017. Länsstyrelsens bedömning är att överträdelserna har medfört nämnvärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvättsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden.

I förmildrande riktning ska vägas in om bolaget i väsentlig mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Enligt Länsstyrelsens bedömning har bolagets samarbete inte varit sådant att det i väsentlig mån har underlättat utredningen.

⁵¹ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁵² 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

⁵³ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

⁵⁴ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

Därtill ska hänsyn tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsens bedömer att så inte är fallet. Den omständigheten att bolaget först i mars 2020 har upprättat den allmänna riskbedömningen och har för avsikt att ha övriga rutiner och riktlinjer på plats inom skälig tid ändrar inte Länsstyrelsens bedömning. Detta med hänsyn till att dessa inte funnits i verksamheten under den granskade perioden som omfattar ca 2,5 år. Den omständigheten att bolaget saknar kunskap om och förståelse för gällande regelverket utgör enligt Länsstyrelsen inte ett godtagbart skäl för att inte vidta omedelbara åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Skäl i förmildrande riktning har enligt Länsstyrelsens bedömning således inte framkommit.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.⁵⁵ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheterna som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.⁵⁶

Länsstyrelsens bedömning

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn även tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning.⁵⁷ Enligt penningtvättslagen får sanktionsavgiften bestämmas till mellan 5 000 kronor och 1 miljon euro, som nu motsvarar cirka 10 840 000 kronor. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.⁵⁸

Länsstyrelsen bedömer att bolaget får anses ha en stark finansiell ställning. Under räkenskapsåret 20170501-20180430 uppgick bolagets årsomsättning till ca 150 miljoner kronor. Under räkenskapsåret 20180501-20190430 uppgick bolagets årsomsättning till ca 165 miljoner kronor. Bolaget har enligt egen uppgift tagit emot ca 36,8 miljoner kronor kontant under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 9 december 2019, varför bolaget bedöms ha kontantintensiva kunder.

⁵⁵ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁶ 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

⁵⁷ Prop. 2016/17:173 s. 411; Prop. 2013/14:228 ”Förstärkta kapitaltäckningsregler” s. 240.

⁵⁸ Prop. 2016/17:173 s. 357.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

Länsstyrelsens granskning har visat att bolaget inte har haft några rutiner och riktlinjer enligt penningtvättsregelverket under den granskade perioden. Kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, motsvarande 5 000 euro eller mer, borde därför inte ha genomförts då bolaget inte har vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket. Bolaget har trots att de inte uppnått tillräcklig kundkännedom inte iakttagit förbud mot att utföra enstaka transaktion.

Granskningen visar även att bolaget inte har formaliserat affärsförbindelserna med sina kunder. Länsstyrelsens bedömning, efter utförd granskning av 30 kundakter, är att bolaget anses ha etablerat en affärsförbindelse med i vart fall 15 av dessa kunder. Bolaget har inte vidtagit några kundkännedsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom vid etablering av affärsförbindelser ändock har bolaget inte iakttagit förbud mot att etablera eller upprätthålla affärsförbindelser med sina kunder.

Bolaget har, som det framgått ovan, skyldighet att utreda avvikelser och misstänkta aktiviteter eller transaktioner oaktat sättet betalning sker på och beloppsbegränsningar. Länsstyrelsens bedömning är, utifrån den granskning av transaktioner som genomförts, att det finns ett flertal transaktioner som borde ha föranlett skärpta åtgärder för kundkännedom och andra nödvändiga åtgärder som ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner. Bolaget bedöms således inte ha vidtagit de åtgärder för kundkännedom och andra nödvändiga åtgärder som krävs, vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner, även i sådana fall då köpet betalats på annat sätt än med kontanter och även när transaktionen, enstaka eller sådan som kan antas ha samband, understigit gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer. Ändock har bolaget inte iakttagit förbud mot att etablera en affärsförbindelse eller utföra en enstaka transaktion.

Det sammanlagda beloppet som bolaget har tagit emot kontant från de 30 kunder som granskats uppgår i vart fall till ca 17,5 miljoner kronor. Totalt fakturerat belopp uppgår i vart fall till ca 31 miljoner kronor. Länsstyrelsen har dock inte fått något fakturaunderlag för samtliga transaktioner avseende åtta kunder och fakturaunderlaget avseende 11 kunder har varit ofullständigt. Länsstyrelsen bedömer därför att det sammanlagda fakturerade beloppet avseende de 30 kunder som granskats är betydligt högre än 31 miljoner kronor.

Länsstyrelsen har endast granskat 30 av bolagets kunder. Det framgår dock inte av underlaget i ärendet hur många kunder bolaget sammanlagt haft under tillsynsperioden. Förteckning över kontanta transaktioner visar dock att det finns ytterligare kunder som handlat kontant hos bolaget under tillsynsperioden. Som det framgått ovan, omfattas bolagets alla kundkontakter av penningtvättsregelverket, oavsett beloppsbegränsningar och betalningssätt, vid avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner.

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnad av penningtvättsregelverket är synnerligen allvarliga och varaktiga. Bolaget saknar samtliga lagenliga rutiner och riktlinjer de är skyldiga att ha enligt

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

penningtvättsregelverket. Bolaget har inte nekat ett enda köp oavsett hur stort beloppet varit och hur lite information bolaget har haft om kunden i fråga. Risken är därmed stor att bolaget kan ha utnyttjats för penningtvätt och finansiering av terrorism. I vart fall har bolaget inte vidtagit några åtgärder för att motverka risken för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism. De konstaterade bristerna ligger inom bolagets kontroll. Den vinst som bolaget har gjort till följd av överträdelser av penningtvättsregelverket går inte att fastställa. Länsstyrelsen bedömer dock att omständigheterna i ärendet talar för att vinsten som bolaget gjort till följd av överträdelserna säkerligen uppgår till miljontals kronor.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär och med hänsyn till bolagets starka finansiella ställning bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 8,5 miljoner kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket punkten 15, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 13-15 §§, 3 kap. 1-3 §§, 6-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§, 29-30 §§, 4 kap. 1-3 §§, 6-7 och 9-10 §§, 5 kap. 1-8 och 11 §§, 6 kap. 1-2 och 4-5 §§, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 16 § förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4-10 §§, 3 kap. 2-7 §§, 9 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§, 6 kap. 2-3 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma om att det den 1 januari 2020 genomfördes vissa lagändringar i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare meddelade Länsstyrelsen nya föreskrifter gällande åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism - Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Handlingarna som getts in i ärendet har bedömts utifrån penningtvättsregelverket i dess lydelse då bolaget förelades att inkomma med handlingar till Länsstyrelsen.

Datum
2020-06-10

Beteckning
209-34616-2019

Detta beslut kan överklagas

Se bilaga 1.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chef för Enheten för tillsyn Helena Remnerud med jurist Diana Berkusaite som föredragande. I den slutliga handläggningen har också chef för Avdelningen för rättsliga frågor Mathias Wahlsten och jurist Mari Holopainen medverkat.

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
2. Sammanställning av granskade kundakter

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.